HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דהא קניה בהויה ואי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל לה משום דעולא: והחרש: [א]אי בת כהן לישראל היא פסיל לה דהא קניה בתקנתא דרבנן ואי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל [1]קנין כספו אמר רחמנא והאי לאו בר קנין הוא: ובן תשע שנים וכו': קס"ד בשומרת יבם לבן תשע ויום אחד למאי אי למיפסל קטן נמי מיפסל פסיל אי לאכולי גדול נמי לא מאכיל אמר אביי הכא ביבם בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו עסקינן דמדאורייתא קניא ליה סד"א הואיל ומדאורייתא קניא ליה וביאתו ביאה אימא לוכיל קמ"ל (א)עשו [ב]ביאת בן ט' שנים ויום אחד כמאמר בגדול א"ל רבא אי הכי סיפא דקתני ספק בן ט' שנים ויום אחד ספק שאינו השתא ודאי בן ט' לא מאכיל ספק מיבעיא אלא אמר רבא [ג]בבן תשע שנים ויום אחד דהנך פסולים קתני דפסלי בביאתן וכדתניא (ב)[ד]בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי כותי נתין חלל וממזר שבאו על כהנת לויה וישראלית פסלוה והא מדקתני סיפא אם אינן ראוין לבא בישראל הרי אלו פוסלים מכלל דרישא לאו בפסולים עסקינן רישא פסולי קהל סיפא פסולי כהונה: גופא [ג]בן ט' שנים ויום א' גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי כותי נתין חלל וממזר שבאו על כהנת לויה וישראלית (א) פסלן רבי יוסי אומר כל שזרעו פסול פוסל כל שאין זרעו פסול אינו פוסל רשב"ג אומר כל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו וכל שאין אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו: מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב קרא [2]ובת כהן כי תהיה לאיש זר [ה]כיון שנבעלה לפסול לה פסלה האי מיבעי ליה דקאמר רחמנא בת כהן דמינסבא לזר [ו]לא תיכול ההיא [3]מושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל נפקא מדקאמר רחמנא ושבה אל בית אביה תאכל מכלל דמעיקרא לא אכלה אי מהתיא הוה אמינא [ז]לאו הבא מכלל עשה כתב רחמנא האי ללאו [לאו] [4]מוכל זר לא יאכל קדש נפקא

ההוא

דקניה בהויה. ומשעת הויה איפסילה כדכתיב[ה] ובת כהן כי תהיה לאיש זר: **משום דעולא.** במס' כתובות בפרק אע"פ (דף נז:) דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה דכתיב[ו] קנין כספו הוא יאכל בו ומה טעם אמרו אינה אוכלת גזירה שמא ימזגו לה כוס בבית אביה[ז] ותלך ותשקה לאחיה ולאחותה: **בתקנתא דרבנן.** דחרש אע"ג דלאו בר דעת הוא תקינו ביה רבנן נישואין לקמן בפ' חרש שנשא (דף קיג:): **קס"ד בשומרת יבם לבן ט'.** ולא בא עליה. ולמאי הלכתא נקט בן ט' אי למיפסל לאשמועינן דכיון דחזי לביאה פסיל לה בזיקת יבמין מאי איריא בן ט' אפילו קטן נמי דלא קרינן בה ושבה אל בית אביה ולשמעינן בציר מבן ט': **ואי לאכולי כו'.** ואי להכי נקט בן ט' לאשמועינן רבותא דאע"ג דחזי לביאה לא מאכיל יבמתו בזיקתו אפילו גדול ממש לא מאכיל דלאו קנינו הוא דהא אשמעי' בגדול ברישא דמתני': **הבא על יבמתו.** דאילו גדול הוה אכלי ואשמועינן רבותא דאע"ג דביאתו ביאה לא מאכיל ופוסלין דקתני במתניתין אשארא קאי אעובר ויבם בלא ביאה ואירוסין וחרש אבל בן ט' לא נקט ליה אלא משום ואין מאכילין: **אי הכי.** דמשום אינו מאכיל נקט ליה למה לי למיתני סיפא דקתני ספק שהוא בן תשעה ספק שאינו הוי נמי כבן ט' השתא ודאי בן ט' כו': **פסולין.** כגון ממזר ונתין ומשום פוסלין נקט ליה ולא מאכילין לא אבן ט' קאי אלא אשארא עובר ויבם אירוסין וחרש: **בן תשעה.** שהוא גר עמוני ומואבי וכו' דאסורין לבא בקהל: **מצרי ואדומי.** עד דור שלישי בעשה: **כותי ונתין.** בלא תתחתן בם דקסבר (ב) גירי אריות הן: **חלל.** פסול לכהונה: **פסלוה.** אם בת כהן מן התרומה ולויה וישראלית לינשא לכהונה עולמית: **מדקתני סיפא.** דמתניתין: **סיפא פסולי כהונה.** חלל. ואע"ג דקתני שאינן ראוין לבא בישראל לא איירי אלא בכהונה דמרישא הוה אמינא פסולי קהל הוא דפסלי אבל ביאת חלל לא להכי תני סיפא משנה יתירה לאשמועינן חלל: **פסלוה.** כהנת מתרומה דבי נשא ומן הכהונה לויה וישראלית מן הכהונה: **רבי יוסי אומר כו'.** טעמא דרבי יוסי ורבן שמעון מפרש לקמן בשמעתין[ח] מאי קאמרי ומאי פלוגתייהו: **לאו מוכל זר נפקא.** וכל זר לא יאכל קדש והשתא סלקא דעתך דקסבר הך בת כהן נמי משתמע מיניה הואיל וניסת לישראל:

האי

ראשונה דאינה אוכלת היכא דלא אכלה משום דאין חייב במזונותיה אלא היכא דעמד בדין וברח כדאמרינן בהחולץ (לעיל דף מא: ושם) ולא מייחד לה דוכתא ומשום סימפון נמי איכא למיחש דשמא יש סימפון ולא היתה אשתו מעולם כיון שלא הגיע זמן בחיי הבעל ולא ברח ואין להקשות לעולא דאמר (כתובות דף נז:) טעמא משום שמא תשקה כי אכלה בחיי הבעל נמי לא תיכול כיון דאין יבם חייב במזונותיה לא מייחד לה דוכתא דאיכא למימר כיון דזכתה זכתה אבל קשה דא"כ מאי פריך בפרק אע"פ (שם דף נז: ושם) אלא מעתה לקיט כהן בבית ישראל לא יאכל בתרומה שאני לקיט דכבר אכל כל ימי חייו וי"ל דכיון דהגיע זמן וייחד לה דוכתא בבית אביה שוב אינה זזה משם ולא דמיא ללקיט כהן בבית ישראל וא"ת ומאחר דאכלה מדאורייתא מפני מה אסרוה למשנה אחרונה עד שתבעל אפילו נפלה מן הנשואין הא ליכא למיחש תו לסימפון ויש לומר דכיון דאסורה ארוסה בהגעת זמן למשנה אחרונה אסרו נמי יבמה משום דמיחלפא בה שתיהן זמן כניסתן לאלתר ומיהו הא דדרשינן לעיל (דף סו.) בת ישראל לכהן דאכלה בתרומה מקנין כספו דרשא גמורה היא דהא לעיל (דף נז.) דרשינן מהתם פלוע דכא כהן שנשא בת גרים שמאכילה בתרומה ואע"ג דבפ"ק דקדושין (ד' י: ושם) מייתי לה מק"ו דבן בג בג ונשואה דריש בספרי מכל טהור בביתך ואית דמפיק לה מאתם וביתכם ההיא דספרי אסמכתא הוא וכמה דרשות יש בגמרא שדורש בתורת כהנים ובספרי מפסוקים אחרים ומיהו לא יתיישב הא דמייתי הך אסמכתא דהאי קנין דאחיו הוא התם בפרק אע"פ (כתובות דף נח. ושם[ט]) דמייתי לה על משנה ראשונה דקתני היבם אין מאכיל לפי מה שפירשנו דהיינו דוקא היכא דלא אכלה דמהך דרשא אפי' אכלה בחיי הבעל לא תאכל בחיי היבם ואמר רבינו תם דהתם ה"פ קנין כספו אמר רחמנא שאוכלת בתרומה ורבנן הוא דתקון משנים עשר חדש ולהלן דאוכלת והאי קנין דאחיו הוא ולא תקון רבנן שתאכל מחמת היבם אלא עד שתבעל אם לא שכבר אכלה בחיי הבעל:

אי בת כהן לישראל היא פסיל לה דהא קניה בהא הויה. מתוך הלשון משמע דמקרא דמכי תהיה לאיש זר נפקא כדפירש בקונטרס ומיהו לקמן מפיק לה מושבה אל בית אביה מכלל דמעיקרא לא אכלה וכי תהיה לאיש זר מוקמינן לנבעלה לפסול לה פסלה והכא הך דרשא הפשוטה נקט דאי לאו דנפקא לן מושבה הוה מוקמינן לאירוסין דפסלי וכן דרך הגמרא בכמה מקומות[י] ועוד אמר ר"י דמשום דמהאי קרא דכי תהיה דרשינן נמי דאינה חוזרת בהויה דאירוסין לחזה ושוק להכי נקטיה נמי הכא: **קניא ליה.** לאו דוקא אלא כלומר זקוקה לו דביאת בן תשע לא הוי אלא כמאמר בעלמא ובפרק קמא דקדושין (דף יט.) ממעטין ליה דלא קניא מקרא דאשת איש פרט לאשת קטן ויש ספרים דגרסי חזיא ליה והכי פירושו כיון דמדאורייתא זקוקה וביאתו ביאה ולא בעינן כוונה ביבמה קס"ד דקני לה מדאורייתא ולוכיל קא משמע לן דלא משום דלא קני לה:

רישא פסולי כהונה סיפא פסולי קהל. וכן גירסת ר"ח ולא כספרים דגרסי איפכא דהא קתני סיפא ואם אינו ראוי לבא בישראל וא"ת וכיון דתנא רישא פסול כהונה למה לי למיתני בסיפא פסול קהל דכ"ש הוא ויש לומר דתנא סיפא לגלויי ארישא שלא תאמר רישא פסולי קהל דוקא ואם תאמר וספק בן ט' היאך פוסל בביאתו נוקמיה אחזקה קמייתא דהוה פחות מבן תשעה ונוקי איתתא בחזקת כשרות ומיהו לכהונה ניחא דלא אזלינן בתר חזקה ליוחסין כדקאמר רבי יהושע בפרק קמא דכתובות (דף יג.) לא מפיה אנו חיין אלא היא בחזקת בעולה לנתין וממזר ואפי' ברוב כשרים אללה כדאמר התם ולא מוקמינן לה אחזקה ואפילו לרבן גמליאל ורבי אליעזר דמכשרי היינו משום דאמרה לכשר נבעלתי אבל הכא דלא ידעה אם הוא בן תשעה לא אבל לתרומה קשיא אמאי לא מוקמינן להו אחזקה דאפילו לענין תרומה איירי כמו לענין[י] עבדים ולתרומה מוקמינן אחזקה דהא בכתובות בפ"ב (דף כו. ושם) גבי מוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה הוא כו' ומוקי לה בתרי ותרי משמע דאי לאו משום זילותא דבי דינא הוה מסקי ליה לכולי עלמא והיינו לענין תרומה דאי לכהונה לא מסקינן ליה בתרי ותרי כדמוכח בקידושין בהאומר (דף סו.) גבי עובדא דינאי המלך ויש לומר דהכא כגון דהשתא דאתי קמן הוי ודאי בן תשעה אף על פי שהיה ספק כשבא עליה לא מוקמינן ליה אחזקה קמייתא אלא אזלינן בתר השתא שהוא ודאי בן תשעה דחזקה קמייתא איתרע ליה:

לימא

מסורת הש"ס

(א) לקמן נו. [נדה מה.],
(ב) קדושין עד:,
(ג) [תוספתא נדה פ"ו],
(ד) [לעיל נד: וש"נ],
(ה) [ויקרא כב], (ו) [שם],
(ז) בס"א: חמיה, (ח) [דף סט.], (ט) [ד"ה ואפילו],
(י) [וע' תוס' עירובין טו: ד"ה בכתיבה], (כ) נ"א עובר ויבם מהרש"א וע"ש,

תורה אור השלם

1. וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וִילִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ: ויקרא כב יא

2. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל: ויקרא כב יב

3. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ: ויקרא כב יג

4. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב י

הגהות הב"ח

(א) גמ' וישראלית פסלוה ר' יוסי: (ב) רש"י ד"ה כותי וכו' דקסבר כותים גירי:

מוסף רש"י

בן ט' שנים ויום אחד. שהוא גר עמוני וכו' דבכי האי זימנא חזי לביאה, **פסלוה.** לכהנת מן התרומה ומן הכהונה ולויה וישראלית מלינשא עוד לכהן (קדושין עד:). **כל שזרעו פסול.** מן הכהונה, פוסל. את אשתו (שם). **כל שאתה נושא בתו.** לכהן קאמר (שם).

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה ט:

כט ב מיי' פ"א מהל' יבום הל' טו ופ"ה הל' יח סמג עשין נא נב טוש"ע אה"ע סימן קסז סעי' א:

ל ג מיי' פ"ח מהל' תרומות הל' יא טוי"ד סי' שלא:

לא ד מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל"ג סמג לאוין קב טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' ח וע"ש בטור ובב"י:

לב ה מיי' פ"ו מהל' תרומות הל' ז והל' י:

לג ו מיי' שם הלכה ה:

תוספות ישנים

ספק בן תשע. וא"ת אמאי פסל אוקמיה אחזקתיה דלא הוה בן תשע וא"ל דמעלה עשו ביוחסין דהיינו דווקא לכהונה אבל לתרומה מאי איכא למימר וי"ל כיון דסופו ליגדל אין החזקה כלום [א]:

[א] עי' בתוס' ד"ה רישא ובקדושין ע"ט.